

Antón Costas

Pactar o cedir el lloc

Crec en el fons que, al final, hi haurà acord per formar govern i per a l'acord parlamentari. Pot ser que aquest pronòstic sigui en part el producte d'un desig, però, com ara explicaré, alguns factors conviden a confiar que, després d'una escenificació inevitable de trobades i desacords, tindrem govern i no hi haurà noves eleccions com apunta el pronòstic majoritari.

Els escenaris que habitualment es plantegen són tres. El primer és que Pedro Sánchez aconsegueixi la investidura. En cas que no l'assoleixi, el segon és que ho intenti Mariano Rajoy. Si tampoc no ho fa, el tercer serien noves eleccions. Tanmateix, segons el meu parer, abans que es plantegin noves eleccions, sorgiran dos escenaris addicionals. Un seria que el Rei encarregués formar govern a un independent. Podríem anomenar-lo "solució a la italiana", amb un tecnòcrata a l'estil de Mario Monti. Però hi ha una "solució a l'espanyola", consistent en què aquells que no han aconseguit pactar deixin el lloc a altres líders dels seus partits perquè ho aconsegueixin.

No sé com cotitza cada una d'aquestes cinc opcions en els mercats d'apostes, però la meua és 6 a 4 que hi haurà investidura. Permeteu que m'expliqui.

A l'hora de jugar el partit per formar govern, Mariano Rajoy ha decidit reservar-se per sortir al camp en el segon temps, quan vegi que Pedro Sánchez renuncia o no se'n surt. Però pot ser que no n'hi hagi, de segon temps. Pedro Sánchez té molt a guanyar només pel fet d'haver-se decidit a sortir a la palestra. Al seu favor juguen diversos factors que no es tenen en compte. Vegem-ne uns quants.

D'una banda, hi ha els factors subjectius relacionats amb el lideratge. Amb la seva decisió, Pedro Sánchez ha mostrat una determinació que va més enllà de la simple ambició personal de poder. L'argument que no té més remei que intentar-ho perquè si no els seus el trauran, pot ser cert; però, si no m'equivoco, en la seva determinació hi ha alguna cosa més. Existeix un propòsit de canvi que té a veure amb el canvi

generacional que s'està produint en tots els àmbits. És curiós que els barons i les baronesses del seu partit no se n'adonin, perquè ja ho va manifestar amb la decisió de presentar-se a la secretaria general del PSOE. I va guanyar. Ara podria passar el mateix.

Fa anys, durant una visita amb les meves filles al museu de la ciència de CosmoCaixa, el guia els va mostrar un experi-

Els camins del pacte són inescrutables; ara és el moment de la política, no val tornar la pilota als votants

ment físic per comprovar l'efecte d'un imant. Sobre una taula hi havia escampades llimadures de ferro, disperses i orientades en totes direccions. Quan el guia va posar al mig de la taula un imant, totes les llimadures es van agrupar i es van orientar cap a l'imant. De la mateixa manera, la decisió de Pedro Sánchez de situar-se al mig del camp ha fet que immediatament

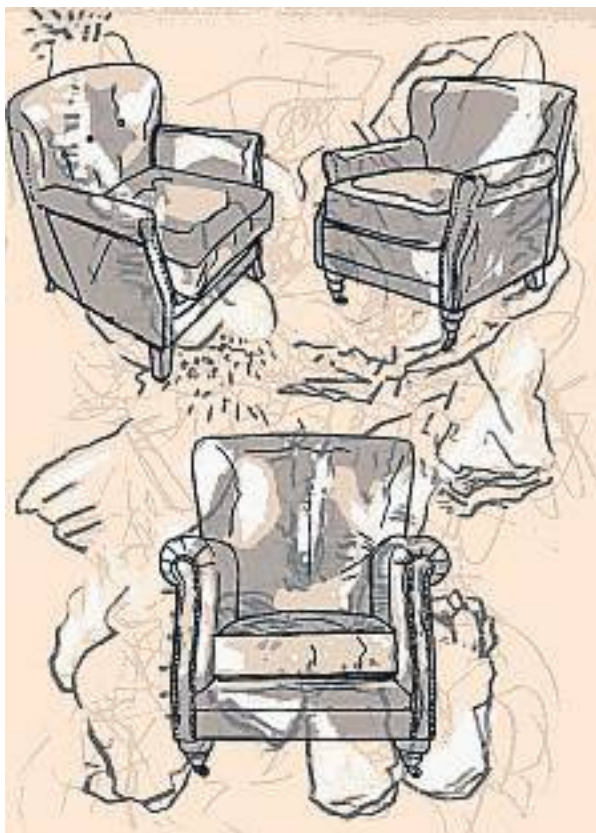
tota la resta d'actors s'orientin cap a ell. Un exemple de com la naturalesa tendeix a l'ordre.

A més d'aquest factor subjectiu, n'hi ha un altre de naturalesa objectiva. L'escenari multipartit sorgit del 20-D va introduir un element d'incertesa que no existia en l'anterior situació de bipartidisme. Ara no hi ha cap partit que sàpiga quina quota de poder tindrà en el futur, una incertesa que també apareix en les enquestes sobre els resultats d'unes hipotètiques eleccions. Aquesta incertesa és com una boirina que els impedeix de veure el futur. A aquesta boirina, els experts en economia política en diuen *vel d'ignorància*. És un vel que desincentiva conductes de tot o res i afavoreix un acord gràcies al qual tots guanyen una mica. En les circumstàncies polítiques actuals aquest vel d'ignorància és un factor poderós a favor del pacte i contra les línies vermelles.

Una qüestió diferent és l'escenografia del pacte. La *nova política* té un component fort d'exhibicionisme propi de plató de televisió. És un signe dels temps. Per a un polític val més sortir en un programa de *prime time* que fer una profunda declaració al Parlament. Aquest joc exhibicionista allargarà el procés d'acord, encara que més val que sigui bo que ràpid.

Sigui com sigui, el joc de línies vermelles afavoreix Pedro Sánchez a l'hora de decidir la forma de govern. La fórmula del *ménage à trois* sembla complicada. L'alternativa és un govern monocolor amb un ampli acord parlamentari, que vagi més enllà de Ciutadans i Podem, sobre les grans polítiques i reformes d'aquesta legislatura. Un acord que hauria d'incloure el Partit Popular, ja que les grans reformes d'Estat serien inviàbles o inestables si no es comptés amb el seu concurs.

En tot cas, els camins del pacte són inescrutables. Ara és el moment de la política. No val tornar la pilota als votants. Si els líders actuals no són capaços d'acordar la investidura, sigui de Pedro Sánchez o de Mariano Rajoy, abans que reclamar noves eleccions haurien de cedir el lloc a altres líders dels seus partits. El dilema no és pactar o noves eleccions, sinó pactar o dimidir. Heus aquí és la qüestió.●

IGNOT

A. COSTAS, catedràtic d'Economia de la Universitat de Barcelona

Francesc Pau i Vall

Els dèficits del sistema electoral

Els dèficits més importants del nostre sistema electoral són el sistema de llistes tancades i bloquejades i la desigualtat del valor del vot en les diferents circumscripcions provincials.

El sistema de llistes tancades i bloquejades comporta que els electors només poden triar entre les diverses llistes que es presenten, però no poden triar candidats. En la hipòtesi que a un votant no li agradi la composició d'una llista, ha de votar una altra llista, en blanc o nul, o abstenir-se. Per legitimar més els diputats, caldria que els electors poguessin triar directament uns candidats i no només una llista en la confecció de la qual no hi han

participat. Les direccions dels partits polítics no modifiquen aquest sistema perquè així decideixen qui forma part de les llistes i en quin ordre, i així s'asseguren la fidelitat dels candidats, sens perjudici que els electors no coneguin la majoria de candidats.

L'altre problema és la desigualtat del valor del vot en cada circumscripció, derivada del nombre d'escons que la llei atribueix a cadascuna. La proporció entre vots i escons a cada província és diferent. Per exemple, a les eleccions al Parlament del 2015, cada escó per Barcelona va costar de mitjana 36.100 vots, mentre que per Lleida va costar 15.207 vots.

Un dels millors sistemes electorals és el que s'utilitza, entre d'altres llocs, a Alemanya. Amb aquest sistema l'elector té dues paperetes. Amb una vota directa-

ment el seu candidat, en circumscripcions petites, cosa que permet conèixer-lo, saber la seva preparació i trajectòria personal i professional, la seva dedicació a la circumscripció, etcètera; i d'altra banda vota la llista d'un partit. El Parlament que en resulta té una composició proporcional als vots obtinguts per cada formació política, cosa que assegura la igualtat del valor del vot de tots els electors, i aproximadament la meitat dels diputats són candidats que integren la llista del partit i l'altra meitat són candidats que han elegit directament els electors, per la qual cosa aquests darrers diputats han de tenir molt en compte la posició dels seus electors, als quals atenen personalment a les oficines de circumscripció respectives, perquè si no poden no sortir elegits en la contesa electoral propera.●

Pilar Rahola

Dol

Tantes paraules acumulades a la gola, sorgides dels replacs interiors on s'amaguen les emocions, i tan maldestre per proferir-les!

Sóc desastrosa per acompanyar el dol, perquè mai no sé com dir-ho, no trobo l'equilibri ni l'oportunitat, ni sé si ploro poc o massa, si ric massa o poc, si parlo o no parlo, si he d'abraçar amb força o he de besar amb delicadesa. Sóc allà, palplantada a la sala de vetlla, amb la família vivint com pot el dens ritual del condol, colpits pel desconcert dels primers moments de la mort, i em sento propera i alhora intrusa.

Quin és el capteniment adequat? Vénen ganes de deixar-se anar i plorar, però no sóc una germana, una esposa, el fill esplèndid que malda per mantenir la serenitat... Només sóc algú que ha viscut amb ell matins de Boia a Cadaqués, suquets de peix i nits de conversa. Una amiga, ni tan íntima, ni tan llunyana, una presència que ha compartit bocins de vida. No fóra correcte expressar massa dolor, no en tinc dret, no correspon, què hi faig! Però alhora, el dolor hi és, els records s'amunteguen sense demanar permís, els petits projectes compromesos s'alcen acusadors... aquella estada sempre ajornada al Mas Ventós, un dia de

Restarà per sempre al cementiri marí del Portlligat, amorosit per l'horitzó blau que el vigila

lectura poètica, més i més converses... tot fum, perquè la mort és una tramuntanada ferotge que no deixa retorn. I és així com em sento desmanegada, delerosa de quedar-me amb ells, en aquella sala de vetlla, només ser-hi, i alhora amb el desig de fugir, perduda en el delicat ritual d'acompanyar la pèrdua.

A la sortida, torno a besar la Isona Passola i penso en el Jordi Teixidor, el seu company de vida, psiquiatra, poeta, membre d'una nissaga il·lustre, home sensible, profund, brillant. I de sobte, recordo els versos que vaig llegir del seu pare, Joan Teixidor, arran de la mort del fill gran. Cerco el llibre a casa... "Tot ha acabat, el silenci m'abriga, / fill d'aquest son que ignorava el demà. / Tinc por de tot, i l'angoixa se'm lliga / com la llavor que no pot madurar". En Jordi també feia poesia, menys coneguda, igualment delicada... "ja no sé si és la vella, la més bella mentida, o bé la veritat que jo mai he dit. Perquè ve de fora i alhora de dins".

De fora, la pèrdua; de dins, la derrota ferotge de la mort. Avui, a Cadaqués, mossèn Jaume oficiarà la cerimònia religiosa, la transcendència del comiat. Després en Jordi restarà per sempre al cementiri marí de Portlligat, amorosit per l'horitzó blau que el vigila. No hi ha lloc més bell al món per deixar la terra dels vius i encomanar-se al gran misteri. I després, tot tornarà al seu lloc, però res no serà igual, perquè allà on la seva humanitat desbordant omplia l'estança, ens agredirà el buit. És la mort, que no té pietat ni vergonya, ni dona treva ni perdona mai. I novament, com tantes vegades, aprendrem a convertir en memòria el que era presència, ostantges espantats de la seva absència imposada.●

F. PAU I VALL, professor de Ciències Polítiques de la Universitat Pompeu Fabra